Romalitico
ROMA POLICY ANALYSIS

ВОДИЧ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ И СПРОТИСТАВУВАЊЕ НА АНТИЦИГАНИЗМОТ

Институт за истражување и анализа на политики - Ромалитико

Октомври, 2022
Скопје

Автор:
Сара Сејфула

Апстракт

Овој документ има за цел да ја едуцира широката јавност за постоењето на антициганизмот како концепт, но и да го препознае неговите карактеристики. Водичот започнува со краток вовед за актуелната состојба и продолжува со основни информации како што се: што претставува антициганизам, објаснувајќи ја терминологијата и димензиите на антициганизмот. Вториот дел од трудот се фокусира на обезбедување на неколку студии на случај на антициганизам во нашата земја и Европа. Методот на студија на случај е истражувачка алатка кое испитува и опишува реален современ феномен. Како метод на истражување, методологијата на студија на случај е добро воспоставена во општествените науки. Овој пристап може да помогне да се информира практиката со илустрација на тоа како антициганизмот функционира во реалниот живот, какво влијание има врз ромската заедница и кои се прашањата и дилемите околу антициганизмот. Третиот дел има за цел да ја мотивира и охрабри јавноста да излезат од нивната комфорна зона и да се вклучат во борбата против антициганизмот со развивање на креативни алатки.

Важно е да се спомене дека овој водич е заснован на Референтниот документ подготвен од страна на Алијансата против антициганизмот[1], која е повремена коалиција на организации кои промовираат еднаквост на правата за Ромите.

[1] Alliance against Antigypsyism. 2017. Antigypsyism – Reference Paper. Available at: https://goo.gl/vWa5dm

Што е антициганизам?

Терминот антициганизам за прв пат во академската јавност се појавува помеѓу 1970 година и 1980 година. Терминот антициганизам за прв пат е употребен во работен документ за Европската информативна канцеларија за Ромите (ERIO) во 2005 година од страна на Валериу Николае[2], активист за човекови права. Алијансата против антициганизмот оди еден чекор подалеку од влијателната дефиниција предложена од Валериу Николае. Алијансата го дефинира антициганизмот како **специфична форма на расистичка идеологија кон Ромите, Синтите, Патувачите и другите кои се перцепирани како „цигани“**. Терминот антициганизам во јавната сфера многу често се користи за да се укаже на антиромските чувства и да се изразат негативни стереотипи, говор на омраза и дискриминација. Концептот на антициганизам оди многу подалеку од антиромските чувства и дискриминаторските дејствија кои можат да бидат видливи или скриени манифестации на стереотипи и предрасуди. Затоа, антициганизмот „*не е само за она што се зборува, туку и за она што се прави и што не се прави*“.[3]

12 работи кои треба да ги знаете за антициганизмот

Терминологија

Термините „антиромски расизам“ или „ромафобија“ многу често се користат како синоними за да се објасни концептот на антициганизам. Сепак, двата поими се однесуваат на расизам насочен претежно кон Ромите и не ги опфаќаат сите подгрупи како Синтите (Sinti), Патувачите (Travelers), Мануше (manouches), Египќани (Egyptians) кои се подеднакво погодени во перцепциите на мнозинството. Во истата насока оди и терминот „антизиганизам“ (antiziganism). Оттука, користењето на терминот антициганизам се смета за сеопфатен бидејќи ги опфаќа сите елементи на оваа расистичка идеологија што произлегува од терминот „циган“.

[2] Valeriu Nicolae. 2006. Towards a Definition of Anti-Gypsyism'. ERGO Network. Available at: https://goo.gl/gq5h2x
[3] Jan Jařab. 2015. Eight circles of anti-Gypsyism. Available at: https://goo.gl/9hf8hL

Историски корени

Оваа идеологија произлегува од долгиот историски прогон и дискриминација на ромската заедница. Затоа, важно е да се разбере дека Ромите не се коренот на оваа идеологија. Подемот на антициганизмот доаѓа како резултат на општествената конструкција и предвидување кои се доминантни фактори за промената на европските „цивилизации“. Последиците од долгиот прогон и дискриминација не завршуваат сами по себе, туку сериозно ги погодија Ромите во нивниот социјален, економски, политички и психолошки живот. Како резултат на оваа идеологија, Ромите биле робови во Романија и биле сведоци на геноцидот за време на Втората светска војна. Овие два настани и многу други слични искуства го обликуваа денешниот живот на Ромите во Европа.

Есенцијалистичка идеологија

Верувањето во суштинските разлики меѓу „нив“ и „нас“ е основата на антициганизмот. Ваквите процеси придонесуваат за конструирање и дизајнирање на идентитетот на оние кои се надвор од групата. „Циганската раса“ е постојан дел од двете, „другоста“ и „расата“ што се развиле до крајот на 19 век. Денес поимот „другост“ е заменет со концепти како „етничка припадност“, „наследство“ или „култура“, додека идеологијата „раса“ стана забранета. Антициганизмот како идеологија ја користи идејата дека „циганите“ не се доволно „цивилизирани“. Покрај тоа, антициганизмот ги означува „циганите“ како оние кои не ги споделуваат, прифаќаат, не сакаат или сè уште не ги усвоиле нормите и вредностите на доминантното општество.

Хиерархија

„Другоста“ како процес поставува хиерархија на имателите на права. Сепак, Ромите не се гледаат само како различни, туку тие се сметаат за помали и не достојни за еднаков третман. Ваквите дела служат како морално и политичко оправдување за фактот дека Ромите биле лишени од нивните основни и граѓански права. Сепак, социјалната хиерархија ја вклучува идејата Ромите да не се сметаат за дел од националната заедница во општествениот и политичкиот дискурс. Овој процес не само што помага во оправдувањето на нееднаквиот третман, туку и ги прави Ромите виновни за било какво случување

во општеството поврзано со нив односно се инструментализира етничката заедница. Пирамидата на хиерархија ја подразбира нееднаквостите на моќта. Ромите и придружните групи се материјално, политички и културно немоќни. Затоа, секоја позитивна мерка за помош на Ромите и на ранливите групи може да се гледа како услуга наместо да се гледа како неопходна акција за заштита на нивните човекови права.

Ставови и социјална практика

Сите општествени стереотипи, клишеа и предрасуди поединците ги комбинираат како извор на развивање на нивниот однос кон Ромите и придружните групи. Сепак, не секој што има такви предрасуди ќе постапува по нив, ниту ќе одобри насилство врз Ромите. Сепак, нивото на ставови не е предуслов за дискриминација, говор на омраза и насилство. Постојат многу социјални и индивидуални фактори кои можат да играат улога во разбирањето на антициганизмот. Еден од тие фактори е лошото искуство со припадник на ромската заедница.

Системска природа на антициганизмот

Антициганизмот има систематска природа, како во однос на начинот на дејствување, така и во однос на неговите ефекти. Ромите може да бидат изложени на колективни акти на дискриминација, како што е институционална дискриминација, како и говор на омраза што ги повторува сегашните облици на неповолност. Институциите имаат одговорност подеднакво да ги заштитат сите граѓани од акти на дискриминација и насилство, но реално, многу често институциите не успеваат да ги заштитат на исто ниво Ромите и не-Ромите поради токму поради постоењето на антициганизмот. Затоа, доколку антициганизмот не е соодветно санкциониран, продолжува да дозволува понатамошна системска дискриминација и расизам.

Интернализација

Да се биде означен како „друг“ секој ден и да ви е доделена одредена карактеристика има значителни социо-психолошки ефекти. Секој поединец на различен начин се справува со етикетите. Влијанието на дискриминацијата е

во корелација со социо-психолошката состојба. Начините на справување со етикетите се разликуваат од апсолутно отфрлање до намената употреба на етикети, до интернализирање на етикети кои водат до самостигматизација, самостереотипизација и создавање на наратив да се биде постојана жртва. Важно е да се забележи дека интернализирањето на стереотипните клишеа не треба да се меша со прифаќање на специфичен елемент од идентитетот на поединецот или оној на групата. Затоа, самоидентификацијата како Роми и етикетирањето како некој што припаѓа на таа група е комплициран процес што треба сериозно да се земе предвид.

Од десничарски до мејнстрим партии

Општо прифатено е дека антициганизмот служи како феномен за десничарските политички партии и треба да се соочи со полицијата, владите, граѓанското општество и демократските партии. Затоа што повеќето од десничарските групи и партии се заканууваат со употреба на физичка моќ. Од големо значење е да се разбере дека антициганизмот не е дел само од агендата на десничарските групи и партии. Антициганизмот може да се најде и кај мејнстрим општеството, гласачите и претставниците на политичките партии. Во политиката, антициганизмот е инструмент кој промовира идентификација со национална, верска или друга заедница и како таков треба да се сфати како модел на разбирање на општеството што се реплицира во сите делови на општеството. Битката со антициганизмот треба да биде насочена кон сите антицигански позиции во системот, почнувајќи од оние на десничарските групи и партии до оние на главните засегнати страни.

Негативни и позитивни

Покрај негативните стереотипи, идеологијата на антициганизмот се состои од позитивни стереотипи како што се егзотизирачките и романтизирани стереотипи. Овие типови стереотипи содржат пораки кои се подеднакво штетни како и негативните стереотипи. Оттука, позитивниот романтизиран стереотип за „сите Цигани знаат да свират“ ја шири истата социјална порака како „Циганот кој се потпира на социјалната благосостојба“, бидејќи пораката укажува на идејата дека „Циганите не заработуваат како што тоа го прави

мнозинството.“ Во овој поглед, подигањето на свеста за антициганизмот треба да ги таргетира и позитивните и негативните клишеа поради нивните подеднакво штетни исходи.

Злонамерен и добронамерен антициганизам

Од клучно значење е да се разбере дека не сите манифестации кои доаѓаат од антициганизмот се нужно злонамерни. Понекогаш добронамерните мотиви може да потекнуваат од погрешното разбирање на Ромите, на пример, дека на Ромите им е потребен „специјален третман“. Во разбирањето на она што поврзува, намерно злонамерните и добронамерните форми на антициганизам се заедничката хипотеза дека Ромите се различни и дека треба да се третираат поинаку и на специфичен начин и дека не можат да се сметаат за чинители на нивните права. Дополнително, постои тенденција за потценување на Ромите, што ги задржува нивните ниски очекувања од нив и ја изговара претпоставката дека Ромите се толку многу различни што не можат да ги имаат истите амбиции како сите други. Исто така, постојат „мали“ ефекти на антициганизмот кои се негативни, но не премногу екстремни. Меѓутоа, ефектот на таквите „слаби“ методи на антициганизам може да има огромно влијание затоа што тие подеднакво ја предизвикуваат, негуваат и ја репродуцираат системската природа на антициганизмот.

Имплицитен или експлицитен во неговата намера

Некои антицигански изјави и акции може директно и експлицитно да ги таргетираат Ромите, но повеќето од нив се имплицитни. Иако, тие изјави и дејствија јасно ги таргетираат Ромите и придружните групи, тие не ги именуваат експлицитно, туку користат полномошник. На пример, „луѓето кои не сакаат да работат“ или „претквалификација“ или таканаречените „мерки за јавна безбедност“.

Од негирање до прекумерно прифаќање

Антициганизмот е многу честа појава без разлика дали директен или ненамерен. Непостапувањето е најзаедничкиот став што го преземаат државните службеници, носителите на одлуки, јавните личности, политичарите

итн. Во политичката и јавната сфера, должностите се склони да го игнорираат проблемот со антициганизмот што е можно подолго. Политичарите и претставниците можат да имаат експлицитни реакции само ако бидат принудени да заземат став. Антициганизмот не се негира или занемарува само кога носителите на одлуки и службениците имаат тенденција да имаат прекумерно прифаќање.

Како функционира антициганизмот во реалниот живот

Случаи на полициска бруталност

На 24 Септември, 2020 година граѓанското движење "Авајa" објави видео снимка како неколку полицајци по сообраќајна несреќа брутално претепуваат тројца Роми. Претепаните Роми преку обраќање во живо[4] на социјалните мрежи кажаа дека биле задржани во полициска станица до 5 часот наутро, при што само што пристигнале во станицата, биле малтретирани и омаложувани, нарекувани со навредливи зборови и тепани. Меѓудругото, претепаните Роми не добиле соодветна медицинска документација со фискални сметки во болницата за медицинскиот преглед откако неколку пати претходно не им била укажана соодветна лекарска помош. По поднесувањето на кривична пријава кон полицајците, полицискиот синдикат организираше протест со цел да направат притисок врз судот и заштитат своите колеги од кривично гонење. На 19 јуни 2021 година, беше убиен Станислав Томаш, Ром во Теплице, Чешка. Станислав Томаш беше убиен откако неколку чешки полицајци го соборија на земја и еден од полицајциите клечејќи на неговиот врат повеќе пет минути откако сфати дека повеќе не се помрднува полицијата повикувала амбулантно возило. Смртта на Станислав Томаш беше снимена, а видеото стана вирално и доведе споредби со убиството на Џорџ Флојд во САД и предизвика масовни протести против антициганизмот во цела Европа. Премиерот, Андреј Бабиш, Претседателот, Милош Земан и Министерот за внатрешни работи, Јан Хамашек не ја осудија полициската бруталност од полициските припадници туку напротив се заблагодарија за нивната реакција и дадоа поддршка на полицијата од

[4] Граѓанско движење "Авајa". Обраќање во живо на претепаните Роми од страна на полицајци. Пристап до видеото: https://fb.watch/fuJTcW_mXc/

Теплице. Ова е последен случај на полициската бруталност со кој Ромите низ Европа се соочуваат. Чешките власти се обидуваа да го оправдаат инцидентот како употреба на легитимна сила, тврдејќи дека Станислав Томаш бил под дејство на зависни супстанции.

Напади врз Роми од страна на не-Роми

На 23 јуни 2018 година во Украина, Дејвид Пап беше убиен, а едно дете и една жена повредени од членови на екстремно десничарска националистичка група. Според Ал Џезаира, група маскирани на лица со ножеви и синџири го нападнале ромскиот кварт лоциран во шумската област каде што живеат ромски семејства во сиромашните населби. Полицијата уапсила 7 млади мажи (16, 17 и 20 години), кои според полицијата во Лиев биле дел од радикализирана политичка идеологија во Украина. По убиството, група на активисти за човекови права на маршираа низ Лиев во знак на солидарност. Според видео снимките во живо, звештаи и сведоци во локалните медиуми во периодот од два месеци пред ова убиство, неколку напади врз Роми биле извршени во близина на Киев и Тернопил. Сепак, киевската полиција молчела и не преземала никакви акции за дел од овој напад и покрај тоа што видеото што било емитувано во живо се гледало како членовите на униформираната милиција „Natsionalnyi Druzhiny" уништуваат ромски камп. На 13 Април, 2021 година на социјалните медиуми се појави снимка на која се гледа како жителите на „Трајаново Трло" физички малтретираат малолетно 10 годишно Ромче кое наводно го фатиле во кражба за наводна кражба (при што не се знае што е украдено). На снимката се слуша како детето плачејќи ги моли да го однесат кај мајка му, но наместо тоа, тој добива клоци, шамари и тупаници. Веднаш по настанот на одредени портали осамна информација дека на 11 април, оваа година, околу 21 часот дошло до физичка пресметка меѓу жители на населбата „Трајаново Трло" во Кочани и група крадци – Роми, при што неколку лица се здобиле со телесни повреди. Но, ниту еден од тие медиуми не ја спомна снимката со тепањето дете и зошто всушност дошло до физичка пресметка. Инаку, овој инцидент се случи неколку дена после протестот на жителите од „Трајаново Трло" во кој протестираа против изградба на типски куќи на социјално загрозени семејства при истакнаа транспарент „Само

преку нас мртви“, нагласувајќи дека нема да дозволат до нив да се изгради нова населба која ќе биде населена со Роми.

Сеграција во училишта

На децата Роми системски им се ускратени нивните права на образование и недискриминација во основното образование во Словачка. Тие се претежно сегрегирани во редовните училишта и одделенија само за Роми, или во специјални училишта и паралелки за деца со „лесни ментални пречки“. Како резултат на тоа, тие се осудени на неквалитетно, сегрегирано образование. Според националното, европското и меѓународното право, дискриминацијата во областа на образованието е забранета во Словачка. Меѓутоа, во пракса, словачките власти не се придружуваа до забраната за дискриминација со конкретни мерки за нејзино решавање или спречување. И покрај тоа што во април 2015 година, Европската комисија покрена прекршочна постапка против Словачка поради прекршување на забраната за дискриминација во образованието утврдена во Директивата на ЕУ за расна еднаквост. Хелсиншкиот Комитет во 2021 година поднесе тужба исто така по основ на заштита од дискриминација од јавен интерес против Владата на Република Северна Македонија, Министерството за образование и наука, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за здравство, Државниот просветен инспекторат, општина Битола и општина Штип. Самата тужба е поднесна поради утврдување дека институциите сториле дискриминација односно сегрегација врз децата Роми во образовниот процес поради недостаток на активности за уредување на начинот на реонизација со цел избегнување на можна сегрегација, како и непреземање соодветни дејствија за контрола на одлуките за реонизација донесени од општина Битола и Штип, за начинот на спроведување на овие одлуки во пракса и за начинот на запишување на децата Роми во училиштата. Дополнително, тужените непрезеле активности за рамномерно и соодветно распоредување на учениците Роми со другите етнички заедници во паралелките, што довело до сегрегирани паралелки со деца Роми.

Етничко профилирање

Од крајот на 2009 година до ноември 2012 година на околу 7.000 македонски државјани, главно Роми, не им беше дозволено да ја напуштат државата и им беа одземени патните исправи. Само во 2011 година, во период од седум месеци, на повеќе од 1.500 македонски државјани, во најголем дел Роми, не им беше дозволено да излезат од земјата поради тоа што се потенцијални барателиа на азил во ЕУ. На граничната полиција и беше наложено посебно да ги проверува Ромите. Имаше случаи кога само Ромите во автобуси полни со патници Роми и не-Роми беа замолени да обезбедат документи покрај нивните пасоши за да ја оправдаат целта на нивното патување. На границата меѓу Македонија и Србија. Групата за права на малцинствата поднела интервенција од трета страна за три случаи пред Европскиот суд за човекови права во врска со поединци Роми кои тврдат дека им било забрането од властите за гранична контрола да ја напуштат земјата поради нивното етничко потекло. На 25 јуни, 2021 година на група Роми од Прилеп не им било дозволено влез и користење на услугите на Градскиот базен наводно поради непочитување на Ковид мерките по што им било кажано да се вратат по 2 часа кога ќе се ослободи место за да се запазат мерките. Но сспоред изјавата на лицата после само неколку минути им бил овозможен влез на не-Роми. Според претставници на граѓанското движење "Авајa" и граѓанската организација "Станица ПЕТ" ова не било прв пат да се профилираат Роми во Прилеп и да не им се дозволи влез во јавни места.

Пристап до јавни услуги и права

Нееднаквиот третман од страна на здравствените работници, неможноста да ги набават пропишаните лекови и да платат за болничките трошоци, немањето доволно матични лекари и гинеколози во близина на местото на живеење, високата стапка на смртност на новороденчињата се горчлив дел од проблемите на Ромите во системот на јавното здравство. Главните причини за тоа лежат во етничката дискриминација, социјалното исклучување и сиромаштијата на ромската заедница. За ова говори и постојаниот проблем со немање на гинеколошка ординација или заминување на матичните лекари во општина Шуто Оризари со што им се ускратува правото на повеќе 8.000

Ромки. Во 2019 година на Јавен оглас за вработување на 35 државни службеници во Управа за јавни приходи при Министерство за финансии. За работно место Помлад инспектор, Даночен инспектор – Регионален даночен инспекторат во Регионална дирекција Прилеп предвидено било вработување на Ром(ка), според предвидени вработувања согласно годишниот план на институцијата за 2019 година. Ром кој што аплицирал на огласот бил неосновано одбиен и покрај исполнувањето на општите и посебните услови согласно јавниот оглас, поради тоа што наводно работното место веќе било ветено за човек близок до партијата на власт, иако истиот претходно никогаш не се декларирал како Ром, односно се декларирал како припадник на друга етничка заедница.

Добри практики за справување со антициганизам

Република Северна Македонија

Организирање и мобилизирање на заедницата

По донесувањето на пресудата на Кривичниот суд за случајот со полициска бруталност во Битола, според која полицискиот службеник е осуден на една година затвор, граѓанското движење ABAJA денеска организираше марш за правда. Маршот започна пред Кривичниот суд во Скопје, од каде беше порачано Апелациониот суд да ја прифати одлуката на Кривичниот и таа да стане правосилна. Од Основниот Кривичен суд Скопје протестот продолжи пред Основното јавно обвинителство. Маршот беше поддржан од преку 1000 граѓани, главно Роми. Сепак, случајот од Апелациониот Суд беше вратен на повторно судење на Основниот Кривичен Суд Скопје со изведување на нови докази, вештачење извршено од стручни лица, кои не се од влијание за утврдување на поинаква фактичка состојба од фактичката состојба утврдена со првата пресуда. Основниот Кривичен Суд Скопје на 30 мај, 2022 година ја потврди веќе донесената пресуда со која го прогласи за виновен полицискиот службеник кој го нападна Невзат Јашаровски. Овој случај претставува прв случај во кој се пресуди со казна затвор од една година за полициска бруталност. Досегашната пракса на осудување на полициска бруталност во Република Северна Македонија била со донесување на условна пресуда.

Правно застапување

Две ромски семејства на кои им беше кажано дека не можат да ги користат своите лични карти за да патуваат надвор од земјата, беа жртви на расна дискриминација, пресуди суд во Скопје. Четворицата ромски тужители ја добија тужбата против Министерството за внатрешни работи за дискриминација и прекршување на нивното право на еднаков третман, со правно застапување од Европскиот центар за правата на Ромите (ЕЦПР). Основниот суд Скопје II ја донесе својата првостепена одлука на 11 септември, утврдувајќи повреда на правото на еднаков третман и доделувајќи им отштета на ромските парови во вкупен износ од 200.000 МКД (€3,250). Судот утврди дека Министерството за внатрешни работи нема улога да ги применува Шенгенските и регулативите на ЕУ при вршење контрола на границите, а исто така утврди дека ромските парови не претставувале никаква закана за јавните политики или мегународните односи на република Македонија. Судот заклучи дека забраната за излез од Македонија на тужителите изречена од Министерството за внатрешни работи е резултат на дискриминација поради тоа што тужителите биле од ромска националност.

Институционална поддршка

Кабинетот на Претседателот Стево Пендаровски по повод 2 август – Европскиот ден на сеќавање за холокаустот врз Ромите по иницијатива на Советничката за прашања од областа на мултикултурализам, политики, стратегии и програми за инклузија на Ромите, Фикрија Таир одржаа комеморативна церемонија на која во дворот беше засадено дрво и беше поставена спомен плоча со натпис „*Во чест и сеќавање на жртвите Роми за време на Втората светска војна*“. На комеморативниот настан, беа прочитани сведоштва на преживеани припадници на ромската заедница од Втората светска војна.

Запознавање на младите со антициганизам

Регионалната Ромска Образовна Младинска Асоцијација од Кратово, во соработка со Документациониот и културен центар на германските Синти и Роми, Централниот совет на германските Синти и Роми и ternYpe секоја година под мотото “Dikh He Na Bister 2022” организира едукативни настани и посета на

музејот "Аушвиц". Овој настан опфаќа млади учесници од 15 европски земји кои се дел од работни групи предводени од фасилитатори. Младите учесници ќе работат со своите фасилитатори во мешани работни групи на темите на Ромската историја, Ромскиот геноцид, Антициганизмот и улогата на младите во борбата против модерните облици на расизмот.

Европа

Формирање на државен центар

Во 1997 година беше отворен Документарен и културен центар на германските Синти и Роми во Хајделберг, Германија. Центарот поседува најмногу документација од која било институција во светот за историјата на германските Синти и Роми, особено за геноцидот извршен од нацистичкиот режим, на кој има постојана изложба. Центарот има за цел да ги задржи живи историјата и културата на германските Синти и Роми преку предавања, филмски проекции, изложби, концерти и екскурзии. Исто така, има за цел да промовира меѓукултурен дијалог и разбирање и спротиставување на антициганизмот.

Едукација преку образовниот систем

Проектот „Моето толерантно училиште" создаде педагошки комплет за употреба од страна на наставниците во училницата за едукација и кревање на свеста за антициганизмот. Преку кампања за застапување, проектот успеал да внесе елементи од историјата на Ромите во училишната програма и да пренесе и дискутира на оваа тема со 1.000 средношколци за историјата на Ромите и други теми поврзани за справување со антициганизмот.

Едукација преку прирачник во неформалното образование

Прирачникот "Mirrors – Combating antigypsyism through human rights education" е развиен од Советот на Европа како дел од Акциониот план за млади Роми претставува има за цел да им помогне на едукаторите, младинските организации и поединците да го оспорат антициганизмот и да ја зголемат свеста за правата што ги имаат сите луѓе да живеат ослободени од

дискриминација. Тоа ќе им помогне на младите луѓе – Роми и не-Роми – да ги идентификуваат и да ги осудат предрасудите каде и да ги најдат. Воедно, има за цел да изгради емпатија и солидарност во движењето за ставање крај на антициганизмот – за што сите ја заеднички ја споделуваме одговорноста.

КОРИСТЕНИ РЕСУРСИ

Alliance against Antigypsyism. 2017. Antigypsyism – A Reference Paper. Available at: https://goo.gl/vWa5dm

Carrera, S., Rostas, I., & Vosyliūtė, L. (2017). Combating Institutional Anti-Gypsyism: Responses and promising practices in the EU and selected Member States. CEPS Research Report No 2017/08,. Available at: https://goo.gl/9gJPZY

Jan Jařab. 2015. Eight circles of anti-Gypsyism. Available at: https://goo.gl/9hf8hL
The Greens / European Free Alliance in the European Parliament. 2017. Countering Antigypsyism in Europe. Available at: https://goo.gl/1k3zr1

The Other Sociologist. 2017. What is otherness. Available at: https://goo.gl/6FMdfC

Valeriu Nicolae. 2006. Towards a Definition of Anti-Gypsyism'. ERGO Network. Available at: https://goo.gl/gq5h2x